

Handläggare
Katja Ejdelund
Telefon: 08-50836296

Till
Äldrenämnden
Den 9 juni 2026

Efterfrågan och behov av teckenspråkig äldreomsorg

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden antar äldreförvaltningens redovisning av budgetuppdraget från kommunfullmäktiges budget år 2025 att utreda efterfrågan och behov av teckenspråkig äldreomsorg.

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges budget år 2025 fick äldrenämnden i uppdrag att utreda efterfrågan och behov av teckenspråkig äldreomsorg.

Förvaltningen har inlett en kartläggning av målgruppens efterfrågan. Eftersom målgruppen i begränsad utsträckning nås genom ordinarie kontaktvägar krävs enligt förvaltningens tidigare bedömning uppsökande insatser, exempelvis genom äldrevägledare, för att möjliggöra en heltäckande behovsanalys.

I budget 2025 fick äldrenämnden även ett separat uppdrag att skyndsamt rekrytera teckenspråkiga äldrevägledare och etablera verksamheten. Rekrytering av tjänsterna pågår. I äldrevägledarens uppdrag, såsom det formuleras i funktionsbeskrivningen, ingår både informationsinsatser och datainsamling, där fokus ligger på att kartlägga målgruppens storlek och dess faktiska behov av äldreomsorg.

Genom äldrevägledarnas arbete förväntas förvaltningen få ett bredare och mer tillförlitligt underlag, inklusive statistik gällande målgruppen. Detta bidrar till bättre förutsättningar för att bedöma behovet av teckenspråkig äldreomsorg i staden.

Vid projektårets slut avser förvaltningen att analysera det insamlade underlaget. Utifrån målgruppens faktiska behov kommer förvaltningen att följa upp fortsatt organisering av de teckenspråkiga äldrevägledarna samt behovet av ytterligare insatser.

Bakgrund

I budget 2025 fick äldre nämnden i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen utreda efterfrågan och behov av teckenspråkig äldreomsorg.

I budget 2022 fick kommunstyrelsen i uppdrag *att i samråd med socialnämnden inrätta en övergripande funktion och skapa samordningsvinster mellan stadens förvaltningar för att utveckla och främja det svenska teckenspråkets ställning*. Detta med anledning av att staden har identifierat ett behov av en övergripande funktion, för att ytterligare stärka möjligheten att använda det svenska teckenspråket i Stockholms stad.

Dövföreningar i staden har påtalat att det finns begränsade möjligheter att använda teckenspråk i kontakter med Stockholms stad. Det saknas bland annat information på teckenspråk på stadens hemsida samt information om teckenspråkiga verksamheter.

Föreningarna betonade även att bristande tillgång till information och svårigheter att kunna kommunicera fritt och självständigt på teckenspråket påverkar möjligheten för målgruppen att kunna leva ett aktivt liv och vara delaktiga i samhället.

I en promemoria som stadsledningskontoret skrivit om förslag som stärker möjligheterna att använda teckenspråket i Stockholms stad betonas att äldre döva skulle vara en prioriterad grupp med motiveringen att flera undersökningar visar att äldre döva har vuxit upp språklösa samt att de uppvisar en högre grad av ångslan, oro samt bristande tillit än äldre i jämförande undersökningar. Flertalet lider av ofrivillig ensamhet och isolering med ett svagare socialt nätverk än äldre generellt. Gruppen kan ha svårt att läsa och skriva svenska, och flertalet har svårt att ta till sig skriven information.¹

I kommunfullmäktiges budget år 2025 fick äldre nämnden i uppdrag att *utreda behov och placering av teckenspråkig äldrevägledare i Stockholms stad*. Budgetuppdraget resulterade i att förvaltningen föreslog att två teckenspråkiga äldrevägledare skulle projektanställas för en tidsperiod om ett år på förvaltningen. Syftet med tjänsterna är vägledning med fokus på myndighetskontakt samt uppsökande verksamhet.

Av förvaltningens utredning framgick att det inte gick att dra några slutsatser kring målgruppens faktiska storlek då det inte fanns tillräckligt med statistiskt underlag. Vid projektårets slut ämnar förvaltningen utvärdera det statistiska underlaget och utifrån målgruppens faktiska behov utvärdera vidare insatser samt vid

fortsatt behov föreslå vidare placering av de teckenspråkiga vägledarna (Dnr. ALD 2024/403).

Äldrenämnden godkände förvaltningens samtliga förslag i samband med äldrenämndens sammanträde i december 2024.²

Redovisning av äldreförvaltningens utredning

Beskrivning av målgruppen

Utifrån beskrivningar av målgruppen i tidigare utredningar kan en döv person kan vara döv från födelsen eller ha blivit döv i tidig ålder. En vuxendöv person som har blivit döv i vuxen ålder och kan behöva teckenspråk som alternativ kommunikationsväg. Personer med nedsatt hörsel, som talar svenska språket, benämns hörselskadade. Dövblindhet är en kombination av syn- och hörselnedsättning där nedsättningen gör att syn och hörsel har svårt att kompensera för varandra. Vilket kommunikationssätt som används beror på grad av syn- och hörselnedsättning och när dövblindheten uppstod. De flesta barndomsdöva använder teckenspråk som första språk och svenska som andra språk. Vuxendöva har oftast ett talat språk och använder tecken som stöd. I det taktila teckenspråket tar den dövblinda emot tecknen med handens känsel. Teckenspråk är visuella språk med egen grammatik och bygger inte på de talade språken. Teckenspråk ser olika ut i olika länder. Det svenska teckenspråket erkändes som dövas officiella språk 1981 (Dnr. ALD 2024/403).

Bristande tilltro till myndigheter och mörkertal

Äldreförvaltningens utredning gällande behov och placering av teckenspråkig äldrevägledare (Dnr. ALD 2024/403) har visat att det kan finnas ett mörkertal gällande målgruppens omfattning.

Det finns inte alltid kunskap om att hjälpinsatser hos döva tar längre tid eftersom det inte är möjligt att utföra en arbetsuppgift och kommunicera samtidigt. Äldre döva kan uppleva svårigheter i kontakter med myndigheter och att ta till sig skriftlig information. En konsekvens av detta blir att den äldre inte får kännedom om det stöd och den hjälp som denne har rätt till.

I utredningen framkom också att målgruppen ofta förlitar sig på anhörigas hjälp och stöd i kontakten med myndigheter.

Intresseföreningar

Det finns flera intresseföreningar som har till uppgift att tillvarata målgruppens intressen exempelvis, Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) där Sveriges Dövas Pensionärsförbund (SDP) är medlem. För dövblinda finns Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB). I

² [Protokoll 11/2024 fört vid Äldrenämndens sammanträde den 17 december 2024](#)

Stockholm finns SDR:s lokalförening Stockholms Dövas Förening och SDP:s lokala förening Stockholms läns Dövas Pensionärsförening samt Förbundet Sveriges Dövblinda i Stockholm och Gotlands län.

Målgruppens omfattning

Statistik gällande den specifika målgruppens omfattning och behov saknas i dagsläget.

Enligt Sveriges Dövas Riksförbund är 0,1% (1 promille) av den svenska befolkningen döva sedan födseln eller tidig barndom, vilket innebär omkring 10 000 människor i Sverige. Denna statistik utgår från det medicinska begreppet dövhet vilket inte ska förväxlas med ordet döv som beskriver en identitet. Anledningen är att det inte alltid står i direkt relation till hur mycket personen hör och använder tal, vilket innebär att den faktiska omfattningen av målgruppen kan vara större.

Årligen föds cirka 70 barn med konstaterad dövhet i Sverige. Enligt uppgifter från Stockholms Dövas Förening (härefter SDF) är det cirka 2000–3000 personer som är döva alternativt dövblinda i Stockholmsområdet, beräknat utifrån folkmängden. Det saknas officiell statistik på området.

Stadens befintliga utbud för målgruppen

Samhällsvägledning på teckenspråk i Stockholms stad

Sedan 2024 erbjuder medborgarkontoret i Rågsved samhällsvägledning på teckenspråk för personer som använder teckenspråk och personer med dövblindhet och som bor i Stockholms stad. Medborgarkontoret erbjuder samtliga medborgare i staden stöd:

- i olika typer av frågor om service
- att fylla i blanketter
- att förstå information från myndigheter
- teckenspråksöversättning av myndighetsbrev eller beslut

Den enskilde kan antingen boka ett digitalt möte via Facetime eller bildtelefon eller få hjälp via ett personligt möte på plats på medborgarkontoret.

Totalt hade de teckenspråkiga samhällsvägledarna 729 besök mellan 1 januari och 5 november 2024. Merparten (87 procent) av de personer som bokade möte med samhällsvägledarna var mellan 30-64 år och ca 3 procent var personer 65 år eller äldre. Totalt hanterade vägledarna 2 319 ärenden, varav åtta handlade om äldreomsorg.

Under perioden 1 januari-5 juni 2025 registrerades det totalt 381 besök, varav 42 var av personer 65 år och äldre, vilket var en ökning jämfört med förra året. Under den aktuella perioden

hanterades totalt 1816 ärenden, varav 167 ärenden från målgruppen 65 år och äldre. Det fanns endast ett (1) ärende som rörde äldreomsorg.

Seniorboende för döva

I Micajas fastighet Måsholmen finns sedan 2013 totalt 35 seniorlägenheter för döva och dövblinda. Det finns en överenskommelse om förmedling av lägenheterna som anger att de i första hand är avsedda för döva eller dövblinda över 65 år som har teckenspråk som förstaspråk. Sedan 2022 finns en särskild regel som innebär att det räcker att den enskilde är folkbokförd inom Stockholms län för att få en lägenhet för döva eller dövblinda, till skillnad mot övriga seniorlägenheter i Micajas bestånd där regeln är att man måste ha varit folkbokförd i Stockholms stad i minst två år. Det krävs inget biståndsbeslut för att flytta till en seniorbostad vilket ger personer större möjlighet att själva aktivt välja om de vill flytta till seniorboendet, oavsett om de har behov av hemtjänst eller inte.

För att nå ut till målgruppen finns en rutin där Micasa informerar Stockholms Dövas Förening när det finns en ledig lägenhet så att de kan sprida det till sina berörda medlemmar.

Enligt Micasa har det under sommaren 2025 bott cirka fem till sex personer som är hörande i lägenheter som egentligen är avsedda för döva/dövblinda. Detta tyder på att vid tidpunkten för utredningen inte fanns någon brist på seniorlägenheter för målgruppen.

Aktivitetscenter

I Måsholmens seniorboende finns Tallens aktivitetscenter som drivs av Skärholmens stadsdelsförvaltning.

Enligt verksamheten saknas det officiell statistik över det dagliga antalet besökare vid aktivitetscentret, liksom över hur stor andel av besökarna som är under 65 år. Mellan 10 och 23 personer besöker aktivitetscentret regelbundet. De flesta av deltagarna bor i seniorboendet Måsholmen (cirka 20 personer).

Verksamheten var från början avsedd för de döva personer som bor i seniorboendet. Med tiden har dock målgruppen förändrats, då deltagarna själva har valt att även bjuda in andra döva personer. Idag är det både boende i Måsholmen men även andra döva personer, både yngre och äldre, som kommer dit. Besökarna kommer från andra stadsdelar och kranskommuner. Detta kan även förklaras av att det finns få motsvarande mötesplatser i staden.

Vid aktivitetscentret finns en anställd aktivitetsansvarig som är döv och teckenspråkig. Personen arbetar tre dagar i veckan mellan

klockan 09.00-16.00. Stadsdelsförvaltningen finansierar lokalen, inventarier som finns i lokalen samt erbjuder fika till målgruppen.

Enligt den aktivitetsansvarige planeras aktiviteterna i samråd med målgruppen och utgår från deras önskemål. Aktiviteterna omfattar bland annat spel, rörelsegymnastik och fika. Ibland ordnas även promenader i närområdet som en del av verksamheten. Aktiviteter som medför kostnader eller kräver personal, särskilt för utomhusaktiviteter, är dock svåra att genomföra.

Målgruppen har möjlighet att delta i gemensamma aktiviteter som anordnas för alla seniorer i stadsdelen samt i de aktiviteter som anordnas på aktivitetshuset Portis som ligger i samma byggnad.

Verksamhetsansvarig lyfter flera utmaningar med att nå målgruppen. Kommunikation med målgruppen anges som en väsentlig utmaning. Det finns även behov av samarbete med intresseorganisationer samt av fler aktiviteter på teckenspråk.

Servicehus

I servicehus bor den enskilde i egen lägenhet och har hemtjänst efter behov.

Pilträdet servicehus på Kungsholmen omfattar totalt 115 lägenheter. Det fanns tidigare en teckenspråkig inriktning på servicehuset. Lägenheterna för målgruppen var spridda i huset och utrustades med visuella larm när en döv eller hörselskadad person flyttade in.

Under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet flyttade flera döva personer in på Pilträdet. Boendet utvecklades därigenom i praktiken till en teckenspråkig och social mötesplats för döva seniorer. Det har dock aldrig funnits något formellt beslut om att inrätta en teckenspråkig profil eller särskild inriktning vid servicehuset. En tidigare utredning från äldreförvaltningen visar att det under 2018 fanns det fortfarande tre personal i verksamheten som i varierande grad behärskade teckenspråk (Dnr. 3.2-395/2018).

I dagsläget finns det inga personer inom målgruppen kvar på Pilträdet. Vad gäller personalresurser finns det fortfarande en personal med teckenspråkig kompetens i verksamheten.

Hemtjänst

En genomgång av nuvarande verksamheter inom Stockholms stad visar att det saknas kommunala hemtjänstutförare som erbjuder insatser med teckenspråkig personal. Inom valfrihetssystemet har

staden inte heller några avtal med privata hemtjänstutförare som erbjuder teckenspråkig hemtjänst.

Det finns dock privata utförare utanför stadens avtal som erbjuder hemtjänstinsatser med teckenspråkig personal. I dialog med de utförare som staden köper insatser via individavtal av framkom att ett 40-tal personer från Stockholms stad har hemtjänstinsatser som utförs av teckenspråkig personal. Några av dessa har både hemtjänst och boendestöd. Många får hjälpen som boendestödet ger i form av insatsen hemtjänst.

Vård- och omsorgsboende

I Stockholms stad saknas vård- och omsorgsboende för målgruppen.

Under 2018 genomförde äldreförvaltningen i Stockholms stad en utredning avseende behovet av vård- och omsorgsboende för döva och dövblinda personer. Utredningen visade vid den tidpunkten att det var cirka fem personer 65 år och äldre i gruppen döva och dövblinda i Stockholms stad och i länet cirka tio personer som bodde på ett vård- och omsorgsboende, vilket inte utgjorde ett tillräckligt stort underlag för bedömningen.

Behovsprognos

I oktober 2024 var det 5 726 personer som bodde på vård- och omsorgsboende i Stockholms stad, 3,5 procent av befolkningen 65 år och äldre. Det var en ökning med 80 personer jämfört med 2023. Det var dock ingen ökning i relation till befolkningen. Det har inte skett någon ökning i andel äldre som bor på vård- och omsorgsboende sedan 2021. Andelen av befolkningen som bor på ett vård- och omsorgsboende stiger med ökande ålder. Bland de allra äldsta bodde cirka 24 procent på vård- och omsorgsboende i oktober 2024. Det var ingen skillnad från 2023³.

Tillgång till vård- och omsorgsboende med teckenspråkig inriktning i Stockholms län

Under 2025 skickade äldreförvaltningen ut en fråga till de övriga 25 kommunerna i länet. Syftet var att kartlägga om det finns vård- och omsorgsboenden för döva och dövblinda personer i Stockholms län. Frågan avsåg om det finns boenden med teckenspråkig personal och, i så fall, i vilken omfattning. 16 kommuner återkom med svar, och ingen av dessa kunde erbjuda boende med teckenspråkig personal. Flera kommuner beskrev att de vid behov skulle köpa en extern plats, men att de saknade kunskap om var sådana platser fanns. Flera beskrev också att det inte hade förekommit någon efterfrågan inom den egna kommunen. Några kommuner hade

inventerat om det fanns personal som kunde teckenspråk på befintliga boenden. En kommun uppgav att de tidigare hade köpt platser via individavtal på ett vård- och omsorgsboende i privat regi med teckenspråkig inriktning, men att denna verksamhet hade avvecklats på grund av för litet kundunderlag. Några kommuner beskrev att de vid behov kunde rekrytera eller fortbilda personal i teckenspråk på befintligt vård- och omsorgsboende, vilket innebär att de eventuellt kunde erbjuda teckenspråkig personal till viss del.

Vård- och omsorgsboende med teckenspråkig inriktning i andra kommuner i landet

Äldreförvaltningen undersökte även tillgången till vård- och omsorgsboenden med teckenspråkig inriktning i andra kommuner som en del av den samlade lägesbilden.

I Göteborg finns en teckenspråkig enhet med fem platser samt 15 platser inom teckenspråkig hemtjänst. Personalen är dubbelspråkig i svenska och teckenspråk, och samma personal arbetar både i boende och hemtjänst för kontinuitet. Enheten kan vid behov utökas.

I Örebro fanns en teckenspråksinriktad enhet med 16 platser på ett kommunalt vård- och omsorgsboende. På grund av låg efterfrågan har antalet platser minskats till åtta. Personalen är dubbelspråkig, och efterfrågan är begränsad med små köer. Enstaka äldre döva har flyttat in från andra kommuner, varav vissa från Stockholm.

I Malmö finns det tio lägenheter särskilt avsedda för döva och dövblinda över 65 år, och personer från hela Sverige kan ansöka om plats.

I Uppsala finns ett vård- och omsorgsboende där antalet platser inte är fast, och döva har förtur om det finns lediga platser. Efterfrågan på platser för döva är låg, och samtliga boende kommer från Uppsala kommun. Det finns möjlighet att köpa externa platser vid behov.

Kartläggning av äldreomsorgsinsatser för målgruppen- nulägesbild

Som en del av utredningen tillfrågades stadsdelsförvaltningarnas beställarenheter om antalet inkomna ansökningar under perioden 31 maj 2024–1 juni 2025 från målgruppen gällande insatser inom äldreomsorgen samt vilka insatser ansökningarna avsåg. Frågorna gällde även hur målgruppen tar kontakt med beställarenheterna, hur biståndshandläggare tillgodoser målgruppens behov, om det finns några särskilda behov hos målgruppen samt vilka utmaningar beställarenheterna ser i arbetet för att tillgodose målgruppens behov.

Samtliga stadsdelsförvaltningar inkom med uppgifter och uppskattade att de under perioden 31 maj 2024–1 juni 2025 hade fått ca 35 ansökningar från personer inom målgruppen döva och dövblinda.

Det fanns en variation i hur många ansökningar varje stadsdelsförvaltning hade kännedom om, där vissa rapporterade så få som en ansökan, medan andra uppskattade upp till 15 under perioden. I några svar framkom att statistik över döva eller dövblinda som ansökte om insatser inte fördes separat, vilket gör det svårt att få en rättvisande bild och kan tyda på ett visst mörkertal.

Ansökningarna gällde främst insatser inom hemtjänsten, såsom städning, tvätt, matdistribution, inköp och hushållssysslor samt personlig omvårdnad. Många har även ansökt om boendestöd och ledsagning. Några enstaka ansökningar gällde hemvårdsbidrag, korttidsboende samt en (1) ansökan gällde vård- och omsorgsboende.

Kontakten med beställarenheten tas oftast skriftligt, framför allt via e-post eller sms. I många fall sker kontakten genom anhöriga eller hemtjänstpersonal som förmedlar informationen vidare. Ibland sker kontakten via regionens dövкурator. Det förekommer också att den enskilde själv tar kontakt med stöd av hjälpmedel såsom texttelefon eller tjänster som Talsvar.

För att tillgodose målgruppens behov arbetar beställarenheterna i huvudsak med att individanpassa insatser såsom hemtjänst, boendestöd, ledsagning. I första hand strävar biståndshandläggarna efter att välja utförare med rätt kompetens. Samtidigt lyfter de bristen på personal med teckenspråkig kompetens vilket i flera fall innebär att individuella lösningar behöver övervägas. I flera fall medverkar anhöriga i kommunikationen och även utför ledsagning. Beställarenheterna har dialog både med den enskilde och utföraren för att anpassa insatserna. I samband med möten och hembesök bokas tolk in. Det finns också en medvetenhet hos biståndshandläggarna om att teckenspråk tar extra tid i utförandet av insatser, vilket gör att de avsätter mer tid vid utförandet av hemtjänstinsatser samt beviljar ledsagning i större utsträckning. En person som har ansökt om vård- och omsorgsboende har även ansökt och blev beviljad ledsagarservice, i kombination med pågående insats i form av vård- och omsorgsboende. Ledsagarservice beviljades i detta fall efter en individuell bedömning, med hänsyn till att personen var dövblind, även om sådana kombinationer var ovanliga.

Vissa beställarenheter uppgav att de samverkar med syn- och hörselhabiliteringen, vilket ger dövblinda personer tillgång till specialistkompetens och anpassade hjälpmedel.

De flesta beställarenheterna uppgav att det i dialog med målgruppen framkommer ett behov av fler utförare med teckenspråkig personal, då kommunikationen är en central faktor i stödet. Målgruppen efterfrågar även ökad omfattning av ledsagning, både för praktiska ärenden och för att kunna delta i sociala och kulturella aktiviteter. Tätare hembesök efterfrågas också, särskilt i situationer där den enskilde känner sig otrygg eller ensam. Det finns även önskemål från målgruppen om att personal skulle vara både teckenspråkig och hörande, vilket skulle underlätta kontakten med exempelvis biståndshandläggare.

Några beställarenheter uppgav dock att de inte noterat någon specifik efterfrågan från målgruppen, vilket kan delvis bero på att de hade få eller inga aktuella ansökningar från målgruppen.

Utmaningar hos beställarenheter för att tillgodose målgruppens behov

Beställarenheterna beskrev flera utmaningar i arbetet med att tillgodose målgruppens behov.

En central utmaning är den begränsade tillgången till personal med teckenspråkskompetens, liksom bristen på utbildade tolkar och specialpedagoger för döva och dövblinda. Detta medför svårigheter att säkerställa fungerande kommunikation, särskilt i akuta situationer eller när tolk behöver finnas på plats med kort varsel.

Kommunikationssvårigheter kan också uppstå när individen inte behärskar svenskt teckenspråk, vilket ytterligare försvårade kontakten både med beställarenheter och utförare.

Flera beställarenheter lyfte även sociala och individuella utmaningar, såsom isolering och svårigheter att delta i aktiviteter, samt behovet av att skapa trygghet i insatserna.

Ytterligare en utmaning är att vissa insatser inte är anpassade för målgruppen. Exempelvis upplevs trygghetslarm som otillförlitliga då de saknar visuell återkoppling eller stöd för sms-kommunikation, vilket kan skapa otrygghet hos den enskilde.

Åldersrelaterade förändringar hos målgruppen, såsom försämrad syn, samt kognitiva sjukdomar som demens, anges också som faktorer som ytterligare kan komplicera situationen.

Enligt beställarenheter är tillgång till teckenspråkig personal en viktig förutsättning för att insatserna ska fungera bra för målgruppen. Det finns dock begränsad tillgång till utförare som kan

erbjuda insatser med teckenspråkig personal. Även kunskapen om verksamheter med teckenspråkig personal varierar hos biståndshandläggarna. Några beställarenheter ser det även som en brist att staden saknar avtal med utförare, inom såväl hemtjänst som vård- och omsorgsboende, som kan erbjuda insatser med teckenspråkig kompetens vilket leder till att individuella avtal behöver tecknas.

Det saknas idag specifika riktlinjer för biståndshandläggning för målgruppen. Det finns inte heller någon särskild kunskap om målgruppen hos biståndshandläggarna. Den kunskap som finns bygger främst på de erfarenheter som handläggarna har utvecklat i sitt dagliga arbete.

Vad säger målgruppen själva

Inom ramen för uppdraget genomförde äldreförvaltningen en enkätundersökning. Målgruppen fick möjlighet att svara på frågor om behov och efterfrågan av teckenspråkig äldreomsorg.

Det var 36 personer som svarade på enkäten, varav 30 personer var 65 år eller äldre och övriga sex över 60 år. Cirka hälften av de svarande var män och hälften kvinnor. De flesta är bosatta i Skärholmen men det finns även äldre som är bosatta i andra stadsdelar i Stockholm. De allra flesta som är bosatta i Skärholmen bodde på seniorboendet Måsholmen, med tillgång till aktivitetscentret i samma byggnad. En majoritet av de äldre uppgav att de inte hade insatser från äldreomsorgen. De flesta uppgav att orsaken var att de inte hade behov av insatser. I några fall tillgodosågs behov utav anhöriga eller med stöd av personlig assistans. Av de svarande hade drygt 40 procent insatser från äldreomsorgen. De flesta hade hemtjänstinsatser och även andra insatser, såsom ledsagning, avlösning och boendestöd. Några få äldre hade personlig assistans på teckenspråk, medan de allra flesta hade insatser såsom hemtjänst, ledsagning, boendestöd och avlösning utfördes. Samtliga insatser utfördes av privata aktörer. Några få äldre hade dock hemtjänst utan teckenspråk via kommunal hemtjänst.

Sammanfattningsvis uttryckte de svarande en övervägande positiv inställning till sin nuvarande situation, särskilt när det gällde tillgång till personal som kunde teckenspråk och förståelse för dövas behov, vilket bidrog till trygghet, bra bemötande och effektiv kommunikation. Flera betonade vikten av teckenspråkig personal och uppskattade avlastning och stöd, medan enstaka uttryckte viss misstro mot personalen.

Vid frågan hur den äldre kommunicerade med personalen när de inte kunde teckenspråk beskrev en del att de upplevde betydande

kommunikationssvårigheter vilket ledde till frustration, missförstånd och en känsla av begränsning i vardagen. Alternativa kommunikationssätt som att skriva, använda stödbilder och ibland anlita tolk förekom, men upplevdes inte som tillräckliga för att tillgodose behovet av att uttrycka sig på sitt eget språk.

Många av de svarande uttryckte oro och önskan om att framtida äldreomsorg skulle vara tillgänglig på teckenspråk, med teckenspråkig personal och anpassade insatser för döva, då kommunikation och förståelse är avgörande för trygghet och välmående; flera betonade risken för isolering, frustration och försämrad livskvalitet om dessa behov inte kunde tillgodoses, samtidigt som nuvarande situation för vissa upplevdes som tillfredsställande. Framtiden väckte oro hos de flesta svarande kring tillgången till rätt stöd och kompetens.

Vid frågan hur de äldre kontakter äldreomsorgen vid behov svarade de flesta att de kontaktade äldreomsorgen via bildtelefoni, e-post eller med hjälp av anhöriga, ofta med behov av teckenspråkstolk eller teckenspråkig personal för att underlätta kommunikationen. Flera fick stöd av barn, hemtjänstpersonal eller förvaltare, medan vissa uttryckte frustration över bristande förståelse eller hjälp från biståndshandläggare. Några hade ännu inte haft behov av kontakt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 4 juni 2026. Kommunstyrelsens pensionärsråd har behandlat ärendet den 3 juni och det för socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden gemensamma rådet för funktionshinderfrågor har tagit del av ärendet den 4 juni 2026.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningens bedömning är att frågeställningarna som lyfts i ärendet varken ger direkta eller indirekta konsekvenser för förvaltningens målgrupper beroende på om de är kvinnor eller män.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen utredning avseende behov och placering av teckenspråkig äldrevägledare visade att det inte gick att dra några slutsatser kring målgruppens faktiska storlek då det inte fanns tillräckligt med statistiskt underlag (Dnr. ALD 2024/403).

Förvaltningen har inom ramen för det aktuella uppdraget påbörjat en kartläggning av målgruppens efterfrågan men då målgruppen i

begränsad utsträckning nås genom ordinarie kontaktvägar krävs enligt förvaltningens tidigare bedömning uppsökande insatser, exempelvis genom äldrevägledare, för att möjliggöra en heltäckande behovsanalys.

I enlighet med socialtjänstlagen (2025:400) som trädde i kraft i juli 2025 ställs det högre krav på systematisk och löpande uppföljning för samtliga av socialtjänstens verksamhetsområden.

Utifrån funktionsbeskrivningen för teckenspråkig äldrevägledare kommer informations- och datainsamling ingå i uppdraget.

De teckenspråkiga äldrevägledarna kommer även att samla in statistik om målgruppen och genom deras arbete kommer förvaltningen få ett bredare underlag för att kunna utreda frågan om behov av teckenspråkig äldreomsorg i staden.

Vid projektårets slut kommer förvaltningen utvärdera det statistiska underlaget och utifrån målgruppens faktiska behov utvärdera vidare insatser samt föreslå fortsatt placering av de teckenspråkiga äldrevägledarna.

Äldreförvaltningens utredning visar, utifrån både uppgifter från beställarenheter och resultat från enkätundersökningen riktad till målgruppen, att det kan finnas ett behov av teckenspråkig hemtjänst.

Äldrenämnden antar äldreförvaltningens redovisning av budgetuppdraget från kommunfullmäktiges budget år 2025 att utreda efterfrågan och behov av teckenspråkig äldreomsorg.

Karin Bülow
Äldredirektör
Äldreförvaltningen

Jonna Hermansson
Avdelningschef
Äldreförvaltningen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karin Bülow, Förvaltningschef	2026-05-25
Jonna Hermansson, Avdelningschef	2026-05-25